

آیا رفع تحریم‌ها در دستور کار است؟

کوروش احمدی

دیپلمات‌پیشین

در حالی که آمریکا مصرا از توقف غنی‌سازی در ایران سخن می‌گوید، به نظر می‌رسد تاکنون مشخص نکرده است در قبال این امتیازی که مطالبه می‌کند، دادن چه امتیازی را در نظر دارد. از سخنان مقامات ایرانی و واکنش آنها به طرح اخیر آمریکا چنین برمی‌آید که طرف آمریکایی در پنج دور مذاکره با طرف ایرانی و نیز در طرح ارائه‌شده، پیشنهادهای درباره نحوه و زمان‌بندی رفع تحریم‌ها علیه ایران مطرح نکرده است. آقای قالیباف در نطق پیش از دستور خود در یکشنبه گذشته گفت: «همین که در طرح آمریکا حتی اشاره‌ای به رفع تحریم نشده است، به روشنی نشان می‌دهد رفتار ایالات متحده در مذاکرات غیرمستقیم هسته‌ای، متناقض و فاقد صداقت است». این نشانه‌ها این حدس را تقویت می‌کند که گویا اساسا در جریان پنج دور مذاکره انجام‌شده، طرف آمریکایی مایل به واردشدن در بحث مربوط به نحوه رفع تحریم‌ها به موازات انجام اقداماتی توسط ایران در حوزه غنی‌سازی نبوده است.

مقامات آمریکایی در اظهارات علنی خود نیز تاکنون مطلبی راجع به تحریم‌ها و چگونگی رفع آنها مطرح نکرده‌اند. در مقابل، بر پایه برخی اشارات آنها می‌توان این احتمال را داد که آنها در قبال دریافت امتیاز در حوزه غنی‌سازی تنها مابازایی امنیتی در حد رفع تهدیدهای نظامی آمریکا و جلوگیری از اقدامات نظامی و عملیات تروریستی اسرائیل علیه ایران و حداکثر سختگیری‌نکردن در صدور نفت ایران مانند آن تفاهم نانوشته‌ای که در اردیبهشت ۴۰۱ در عمان حاصل شد، در نظر دارند. به عبارت دیگر، بعید نیست که آمریکا در فکر حفظ ساختار تحریم تا حداکثر ممکن و تنها خودداری از اعمال سختگیرانه تحریم‌ها به شکلی که در مورد کره شمالی بعد از دو ملاقات ترامپ با کیم چونگ اون در این رابطه انجام شد، باشد. نشانه دیگری در این رابطه یکی از معدود مصاحبه‌های تفصیلی ویتکاف با سایت خبری بریت‌بارت Breitbart است. او در این مصاحبه گفت: «قبل از هر چیز ما هرگز کاری را که در برجام انجام شد، به این شکل که تحریم‌ها رفع شد و سررسیده‌ای برای تعهدات ایران در نظر گرفته شد، انجام نخواهیم داد». او اضافه کرد: «برجام بندهای غروب داشت که تعهدات آنها را منتفی کرد و تحریم‌ها را برداشت. در توافق جدید هرگز چنین کاری نخواهیم کرد». ویتکاف همچنین در این مصاحبه گفت «آمریکا در نظر دارد در مراحل بعدی ایران را برای توقف کمک‌های مالی و تسلیحاتی به گروه‌هایی شبیه حماس و حزب‌الله و حوثی‌ها تحت فشار بگذارد. اما نمی‌خواهیم این موارد را با بحث هسته‌ای مخلوط کنیم؛ چون بحث هسته‌ای برای ما یک موضوع وجودی است». این سخن نیز می‌تواند قرینه‌ای برای حفظ تحریم‌ها با هدف تحت فشار قرار دادن ایران در مراحل بعدی در ارتباط با مسائل منطقه‌ای باشد. البته فرمول کاهش تنش در سطح منطقه به شکل تقابل بین گروه‌های مقاومت و آمریکا در قبال سختگیری کمتر در برخی حوزه‌های تحریمی و امکان صدور نفت در دولت سیزدهم اعمال شد اما در آن فرمول غنی‌سازی جایی نداشت.

این در حالی است که طرف ایرانی طبعاً تمرکز خود را از ابتدا بر رفع تحریم‌ها قرار داده است. می‌توان احتمال داد که ایران در طرحی که ظاهرا در دور اول و دوم مذاکرات ارائه کرد، خواستار لغو تحریم صدور نفت در ازای کاهش غنی‌سازی به ۳٫۶۷ درصد، منتفی‌شدن مکانیسم ماشه در ازای توقف دائمی غنی‌سازی بالاتر از ۳٫۶۷ درصد و نهایتاً لغو همه تحریم‌های اولیه و ثانویه در ازای انتقال موجودی اورانیوم غنی‌شده با غنای بالا به خارج شده بود. در قانون اقدام راهبردی برای رفع تحریم‌ها نیز روشن شده که ایران آماده است در قبال رفع همه تحریم‌ها و انتفاع اقتصادی ضمن حفظ غنی‌سازی در خاک خود، اعتمادسازی لازم را برای اثبات صلح‌آمیزبودن فعالیت‌های هسته‌ای انجام دهد. این قانون که در سال ۹۹ دست دولت وقت را برای هرگونه مذاکره بست، روشن نیست در شرایط حاضر چه تأثیری خواهد داشت. سروشن مکانیسم ماشه عامل دیگری است که می‌تواند

مابازایی در برابر اقدام ایران در محدودکردن غنی‌سازی باشد. در این رابطه نیز ابهام جدی وجود دارد.

سه شنبه ۲۰ خرداد ۱۴۰۴ ۱۴ ذی‌الحجه ۱۴۴۶ ۱۰ ژوئن ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۱۳۰
۳۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

در «شرق» امروز می‌خوانید: لس آنجلس؛ خط مقدم آشوب دموکرات‌ها علیه دولت فدرال • درباره قتل یک زن و روان‌زخمی جامعه • نشست شورای حکام آژانس: تعلیق دیپلماتیک یا فشار سیاسی؟

گزارش «شرق» از دستگیری فرزند و عروس حجت‌الاسلام کاظم صدیقی به اتهام فساد اقتصادی

خسارت شفافیت‌گریزی

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

این گفت‌وگو را در صفحه ۴ بخوانید عکس:عاس کوزی/شرق

یادداشت

صنایع دستی؛ کوچک اما زیبا

امیرحسام اسحاقی

استاددانشگاه

ایران، با ۱۴ شهر جهانی صنایع دستی و بیش از ۵۰۲ میلیون هنرمند و صنعتگر در ۳۷۰ رشته‌هنرهای سنتی و صنایع دستی شامل بافتنی‌های داری به‌ویژه قالی و گلیم‌بافی، محصولات چرم و پوست، حکاکی روی سنگ، بافتنی، سفالگری، نم‌بافی، شیشه‌گری، محصولات فلزی و آلایازی، معرق‌کاری، ساخت زیورآلات، میناکاری، فیروزه‌کوبی، خاتم‌سازی، حصیربافی، کاشی‌کاری، الماس تراشی، قلم‌زنی، خاتم، منبت و ملیله‌کاری، سوزن‌دوزی و... غنی‌ترین کنجینه‌های این صنایع را در خود جای داده است. براساس گزارش شورای جهانی صنایع دستی (World Crafts Council)، از فهرست ۵۹ شهر و منطقه جهانی صنایع دستی، ۴۳ شهر در قاره آسیا و اقیانوسیه، پنج شهر در اروپا و ۱۱ شهر در آمریکای شمالی واقع شده‌اند. لالچین همدان (شهر جهانی سفال)، مشهد (شهر جهانی سنگ‌های قیمتی)، سیرجان (شهر جهانی کلیم)، مریوان (شهر جهانی کلاش یاقوه‌کردی)، روستای کلیورگان سراوان (پایتخت جهانی سفال دست‌ساز)، اصفهان (شهر جهانی صنایع دستی)، آباده (شهر جهانی منبت‌کاری)، روستای خراشاد خراسان جنوبی (پایتخت جهانی توبافی یا پارچه‌بافی سنتی)، مبد (شهر جهانی زبلو)، ملایر (شهر جهانی مبلمان منبت‌کاری‌شده)، روستای قاسم‌آباد چلبکسر (پایتخت جهانی چادرشب‌بافی)، شیراز (شهر جهانی صنایع دستی)، زنجان (شهر جهانی ملیله‌دوزی) و تبریز (شهر جهانی فرش) در این فهرست قرار گرفته‌اند.

ایرانیان از پیشگامان بافندگی فرش بوده‌اند. فرش ایرانی، با طرح‌های پیچیده از نقش و نگار، رنگ‌های زنده و الیاف طبیعی به‌ویژه ابریشم، نه‌تنها یک اثر هنری، بلکه سندی از تاریخ و نمادی از هنر، نبوغ، فرهنگ، اصالت و ماندگاری این سرزمین باشکوه است که هر کره آن، داستان صبر و مهارت بافنده‌ای را روایت می‌کند که گاه تا سال‌ها برای خلق آن زحمت کشیده است. علاوه بر قالی تبریز به‌عنوان برترین در میان فرش‌های ایرانی، قالی کاشان، اصفهان، مشهد، ترکمن و کرمان نیز از شهرت جهانی برخوردارند.

به گفته معاون صنایع دستی وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، طبق اعلام و ثبت رسمی سازمان گمرک ایران، سالانه ۳۲۵ میلیون دلار صنایع دستی به‌ویژه فرش دستباف، به کشورهای مختلف صادر می‌شود. عراق، افغانستان، ترکیه، عمان و جمهوری آذربایجان به ترتیب پنج مقصد برتر صادرات در سال‌های اخیر بوده‌اند. چون تجارت این صنایع بیشتر به صورت انفرادی و چمدانی است، آمار دقیقی در دست نیست و برآورد می‌شود میزان صادرات بیش از آمارهای رسمی گمرک باشد.

اتاق بازرگانی تهران در گزارشی، صادرات صنایع دستی ایران در سال گذشته را بیش از ۴۱۶ میلیون دلار اعلام کرد. این در حالی است که طبق برآوردها سهم جهانی بازار هنر و صنایع دستی در سال ۲۰۲۴ بالغ بر ۲۸٫۲۶ میلیارد دلار بود. متوسط فروش داخلی صنایع دستی نیز حدود ۱۷۰ هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود.

بازار صنایع دستی ایران، علاوه بر فشار رقابتی چینی و هندی که برخی از این

محصولات را با قیمت‌های پایین، تولید و به بازارهای جهانی عرضه می‌کنند، با مسائل پرشماری مواجه است و به‌ناچار باید با چالش‌های ریز و درشت در چرخه تولید و مصرف دست‌وپنجه نرم کند. چالش‌هایی مانند نوسانات شدید اقتصادی و افزایش تورم تولید، ناتوانی دولت در حمایت همه‌جانبه از چرخه تولید و رونق کسب و کارهای خُرد به‌ویژه صنایع دستی، ناکافی‌بودن حمایت‌های بیمه‌ای و نبود امنیت شغلی، پراکندگی صنعتگران و دوری از بازارهای مصرف، کمبود فعالان حرفه‌ای و شرکت‌های تخصصی در زمینه صادرات صنایع دستی، فقدان کلاس‌های آموزشی برای انتقال مهارت به نسل‌های جدید به‌ویژه در هنرهای بومی مانند حصیربافی، بی‌نشانی و نبود امکان اصالت‌سنجی برند ایرانی در بازارهای جهانی و وقور صنایع دستی مشابه و بی‌کیفیت خارجی، ناآگاهی از ذائقه خریداران خارجی، مشارکت حداقلی در نمایشگاه‌های بین‌المللی، فقدان تبلیغات و بازاریابی مؤثر به‌ویژه در فضای دیجیتال، محدودیت و تمرکز بر صادرات به کشورهای همسایه و حوزه خلیج فارس، افزایش صادرات چمدانی برای فرار از حقوق دولتی و گمرکی، کمبود نمایشگاه‌ها و بازارچه‌های متمرکز در سطح محلی و ملی، نبود استانداردهای قیمت‌گذاری واقعی و شیوع دلالی و قاچاق در بازار خرده‌فروشی، کمبود و گرانی مواد اولیه مانند نخ و رنگ باکیفیت، حضور کم‌اثر در پلتفرم‌های آنلاین و دسترسی‌نداشتن به مشتریان جهانی، عدم حمایت از استاندارب‌های دیجیتال، تشدید محدودیت‌های تجارت الکترونیکی و مشکلات بازگشت ارز و نقل و انتقال پول در فروش‌های آنلاین خارجی، نبود بازارچه‌های دائمی صنایع دستی زنان، کاهش علاقه‌مندی جوانان به اشتغال در صنایع دستی، افت تقاضای ناشی از تغییر سبک زندگی و گرایش به محصولات صنعتی ارزان، نفوذ الگوهای غربی و افزایش کپی‌برداری از طرح‌های سنتی اصیل، همکاری‌نکردن با دانشگاه‌ها برای مستندسازی هنرهای بومی و ایجاد موزه‌های تعاملی، به‌کارنگرفتن فناوری‌های نوین مانند واقعیت افزوده، ضعف زنجیره ارزش از تأمین مواد اولیه تا فروش، کمبود تعاونی‌های محلی صنایع دستی در مناطق روستایی، نبود الگوی برندسازی صنایع دستی با اقتباس از تجربه کشورهای موفق به‌ویژه هند، دگرگونی و اِفول اصالت برخی از محصولات صنایع دستی تولید داخل، بی‌توجهی به کارکردهای نرم یا عمومی دیپلماسی هنر و صنایع دستی در پل‌زدن تمدن‌ها و ترویج گفت‌وگوهای فرهنگی ملل ...».

باوجوداین، ایران یکی از سه کشور نخست تولیدکننده محصولات گوناگون و جذاب صنایع دستی در رشته‌های مختلف است؛ تا جایی که

برساخته‌های دستی و محلی مردم شمال تا جنوب

ایران با ویژگی‌ها و داستان‌های منحصر‌به‌فرد از

اسطوره و هنر، سنت، طبیعت، معیشت و... همچنان

در موزه‌های معتبر جهانی مانند لوور، متروپولیتن و...

عمق هویت ملی و اصالت فرهنگی این سرزمین را

به نمایش می‌گذارند.

صنایع دستی ایران، با تنوع و غنای بی‌نظیر، نه‌تنها

میراث کهن و شناسه ملی-فرهنگی و جغرافیایی،

بلکه کنجینه تمدن و نماد ذوق و سلیقه، خلاقیت،

هویت، زبان و ادبیات، تفکر، اعتقادات، آداب و رسوم،

اقتصاد هویت‌بنیان و تبلور مهارت‌های ارتباطی ما

ایرانیان است.

مروری بر برخی ترجمه‌های بیژن اشتری

امید علیه امید

۱۲

برگزیده‌ها

تیم کره شمالی از فرودگاه هاشمی‌نژاد به تهران آمد

معمای مشهد

تأثیر معادلات عربی بر دیپلماسی هسته‌ای ایران

در گفت‌وگو با محمد ایرانی

سفر هسته‌ای در جاده عربی

روایت‌هایی از تجربه احساس ناامنی زنان در شهر و

تحلیل‌های کارشناسی حقوق دان و جامعه‌شناس

خیابان‌های دلهره

گفت‌وگو با پری‌پوش کنجی، نقاش، طراح و مدرس هنر

نقاشی تسلی است برای انسان

گفت‌وگو با پری‌پوش کنجی، نقاش، طراح و مدرس هنر

سنایی: کناره‌گیری ظریف بر دولت تحمیل شد

۳

نگاه

الگوی بازدارندگی و جنگ اراده‌ها

در مذاکرات ایران و آمریکا

یادداشتی از سیدمحمد حسینی

۲

یادداشت

از مدنی‌زاده تا عالی‌خانی و «دکتر شاخت» شدن

بزنگاه شگفتی‌ساز؟

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

۱- سرانجام دکتر مدنی‌زاده به‌عنوان گزینه دولت برای تصدی وزارت اقتصاد و دارایی به مجلس معرفی شد. فردی جوان و شایسته که دارای بالاترین مدارج علمی و جایگاه‌های آموزشی و تحقیقاتی است (دکترای اقتصاد از دانشگاه شیکاگو و ریاست دانشکده اقتصاد دانشگاه شریف و...)، او در برنامه خود تحت عنوان «رشد عدالت‌محور» بر این موضوع تأکید کرده که این برنامه «نه‌فقط مجموعه‌ای از اقدامات فنی و اجرایی، بلکه سندی برای بازتعریف نقش وزارت امور اقتصاد و دارایی در اقتصاد کشور است؛ نقشی که از یک نهاد صرف ستادی، به نهادی تحول‌آفرین، هم‌راستا با مردم و همراه با دیگر ارکان حاکمیت ارتقا می‌یابد». در این چارچوب برنامه وزیر پیشنهادی شاید مانبشت اقتصادی دولت و چه‌سا نظام حکمرانی باشد. «برنامه منسجم و جامع اقتصادی در سطح دولت... بازتعریف نقش دولت از تصدی‌گری به توانمندسازی، ارتقای حکمرانی اقتصادی و...».

۴۵
دیده‌در
صفحه
۱۰

به اطلاع دوستان و آشنایان محترم

می‌رساند مراسم ختم و ترحیم مادرم روز

چهارشنبه از ساعت ۱۳:۳۰ الی ۱۵ در

مسجدنور واقع در میدان فاطمی برگزار

می‌شود. تشریف‌فرمایی سروران باعث تسلی

بازماندگان و شادی روح آن مرحومه

خواهد بود.

جهانبخش خانجانی

۴۳
دیده‌در
صفحه
۱۰